

Джерела та література

1. 3500 английских фразеологизмов и устойчивых словосочетаний / П. П. Литвинов. – М. : Астрель: АСТ, 2007. – 285 с.
2. Бердяев Н. А. Философия свободного духа / Н. А. Бердяев. – М. : Республика, 1994. – 480 с.
3. Виндельбанд В. Философия в немецкой духовной жизни XIX столетия / В. Виндельбанд. – М. : [б. и.], 1993.
4. Козлова О. А. Ценностные ориентиры в межкультурном коммуникативном пространстве / О. А. Козлова // Мир языка и межкультурная коммуникация : материалы Междунар. науч.-практ. конф. – Барнаул : [б. и.], 2001. – Ч. 1. – С. 187–194.
5. Кунин А. В. Англо-русский фразеологический словарь / А. В. Кунин ; лит. ред. М. Д. Литвинова. – 4-е изд., перераб. и доп. – М. : Рус. яз., 1984. – 944 с.
6. Орлова Э. А. Введение в социальную и культурную антропологию / Э. А. Орлова. – М. : МГИК, 1994.
7. Риккерт Г. Ценности жизни и культурные ценности / Г. Риккерт // Логос. – М. : Тип. Т-ва А. А. Левенсон, 1912–1913. – Кн. 1 и 2.
8. Садохин А. П. Введение в теорию межкультурной коммуникации / А. П. Садохин. – М. : Высш. шк., 2005. – 310 с.
9. Шелер М. Сутність моральної особистості / М. Шелер // Сучасна зарубіжна філософія: Течії і напрями : хрестоматія. – К. : [б. в.], 1996. – С. 10–31.

Крочук Юлия. Система ценностной ориентации языковой личности в процессе межкультурной коммуникации. В статье предложен обзор теоретических положений, посвящённых вопросу философско-исторического становления понятия «ценности», проанализированы основные сферы распространения ценностей. В результате установлено, что в зависимости от способа, характера, целей, пределов использования, степени нравности ценности проявляются в форме обычаев, быта, традиций, обрядов, законов. Каждая языковая личность в себе имеет ценностный компонент, при этом язык обеспечивает непосредственное формирование образа мира и иерархию ценностных ориентиров в процессе диалогового межкультурного общения. Делается попытка установить и изучить основные компоненты системы ценностной ориентации: когнитивный, эмоциональный, поведенческий. На основании исследованного материала определяется, что ценности интегрируют культуру и наиболее показательно отображаются через фразеологический компонент языка, который выступает средством стилистической характеристики языковой личности, ее поведения и системы ценностной ориентации.

Ключевые слова: ценность, система ценностной ориентации, языковая личность, культура, межкультурная коммуникация.

Krochuk Yuliya. The System of Values of the Language Personality in the Process of Cross-cultural Communication. The article summarizes the review of theoretical statements about philosophical and historical formation of the notion «value» and deals with their main spheres of usage and distribution. This helped to clear up the fact that depending on the mode, character, aims, bound and the degree values take the form of customs, rules of everyday life, traditions, ritual and laws. According to the conducted investigation the author proved that every language personality possesses the value component which is transmitted through the language in the process of dialogical cross-cultural communication. The analysis of the system of values shows that it consists of three elements: cognitive, emotional and behaviouristic. The investigation helped to determine that values integrate culture and they are most vividly reflected on the language level in particular through phraseological corpora.

Key words: value, system of values, language personality, culture, cross-cultural communication.

Стаття надійшла до редколегії
03.04.2014 р.

УДК 81'37

Олена Левченко

**Специфіка сполук із компонентом рожевий
(на матеріалі української та англійської мов)**

У статті досліджено походження, референцію і розвиток значення низки сполук, які містять кольороназви рожевий (англ. – *pink*). Здійснено спробу виявити типову сполучуваність кольороназви рожевий на матеріалі

корпусних даних. Загалом приділено увагу символіці зазначеної кольороназви в мовно-культурному просторі; проаналізовано міжмовні паралелі та культурні впливи. Виявлено прототипні референти рожевого в досліджуваних мовах.

Ключові слова: кольороназва, символ, стійка сполука, фразеологічна одиниця, концепт, концептосфера.

Постановка наукової проблеми та її значення. У межах лінгвістичних студій кольороназви досліджують уже достатньо тривалий час і в різних аспектах: *концептуалізація та вербалізація в діяхронії та синхронії в різних мовах* (С. Мартінек, Л. Мельник, В. Berlin, Р. Kay, J. A. Lucy, G. Pietrzak-Porwicz, R. Tokarski, I. Vaňková, K. Waszakowa, A. Wierzbicka, A. Zaręba та ін.), *зокрема в зіставному аспекті* (А. Василевич, Т. Колесникова, G. Pietrzak-Porwicz, E. Teodorowicz-Hellman та ін.); *фразеотворчий потенціал* (Г. Доброльожа, І. Гуменюк, О. Зубач, Є. Шевченко, М. Шевчук-Черногородова та ін.); *в індивідуальній картині світу та дискурсі* (Т. Зиміна-Дирда, С. Муляр, В. Півень, Г. Савчук, Л. Супрун, Е. Badyda, А. Bal, J. Bielska-Krawczyk, D. Bieńkowska, M. Czachorowska, A. Dąbrowska, K. Gendera, G. Habrajska, K. Handke, E. Kaptur, M. Kurek, P. Paziak, K. Siekierska, B. Sobczak-Gieraga, E. Teleżyńska та ін.); *у перекладознавчому аспекті* (І. В. Ковальська); *у психолінгвістичному* (Ш. Жаркинбекова, Р. Фрумкіна та ін.).

Мета статті – дослідити референцію, розвиток значення, символіку та міжмовні паралелі кольороназви *рожевий*, зокрема у складі різного типу стійких сполук, на широкому культурному та мовному тлі із залученням даних асоціативних експериментів.

Аналіз досліджень цієї проблеми. Свого часу Р. Токарський порушив питання про «культурне й текстотвірне профілювання понять», зазначивши, що «культурне профілювання – це зрелятивізована до певної мови й у тій мові пропонується конвенціоналізація певної частини необмеженого у своїй сутності енциклопедичного знання», натомість «щоразу в конкретному тексті актуалізується частина ідеальної поняттєвої моделі, яка є ефектом попереднього культурного профілювання» [17, с. 30, 31]. Такий профіль англ. *pink* пропонує В. Коллер, яка зазначає, що «*pink*, зокрема, можна трактувати як приклад семіотичного ресурсу, який запозичує складні дискурси й ментальні моделі жіночності, щоб одночасно відтворювати й кидати виклик гендерній ідеології. Тимчасом як асоціації з рожевим досі дуже тісно пов'язуються з жіночністю і її стереотипними цінностями, а також із сексуальністю, виникає загальне уявлення, пов'язане з розвагами і впевненістю в собі. В артефактах і візуальних текстах рожевий розглядають як гендерний текстовий референт і як засіб привернути увагу жіноччитачів, нерідко в поєднанні з вербальними компонентами. Друга функція рожевого – це показник сексуальності та сексуальної ідентичності, які суперечливо пов'язані з поняттями статі. Нарешті, асоціації, які виникають, рожевого з розвагами, незалежністю і впевненістю знаходять візуальне відображення у використанні рожевого як пост-феміністського кольору позначення економічної незалежної, гедоністичної жіночності» [13, с. 397]. Цінні дані для моделювання того чи того концепту можна здобути досліджуючи сполучуваність вербалізаторів цього концепту. Д. Матісон зазначає, що певні слова на подив обмежені у своєму використанні, на протигагу словниковим дефініціям і навіть інтуїції мовців [4, с. 48]. І далі: «Слова значать набагато більше, ніж це пропонують словники, нав'язуючи нам доволі специфічне культурне знання й очікування разом з умовами використання цих слів. Результати такого аналізу послугували стимулом для появи словників нового покоління, наприклад словника *Collins Cobuild English Dictionary*, який у деталях описує стандартне використання слів у стандартних словосполучках [4, с. 50]. Так, результати подібних досліджень для російської мови представлено в роботі В. Гусева та Н. Саломатіної, які пропонують алгоритм виявлення стійких сполук із урахуванням їхньої варіативності (морфологічної і комбінаторної) [1].

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Проаналізуємо словникові статті та корпусні дані. Так, у СУМ-11 розміщено інформацію про переносні значення кольороназви *рожевий* (2. перен. Нічим не затьмарений; радісний, світлий. // З радісними сподіваннями (про мрії, надії, плани). *Рожевий день* (ранок, вечір) – безхмарний, погожий день (ранок, вечір) [7, т. 8, с. 598]) і наведено низку сталих висловів (*дивитися крізь рожеві окуляри* (скельця); *дивитися крізь рожеву призму* на кого; *рожевими фарбами* (у рожевих фарбах) *малювати*; у *рожевому світлі*; у *рожевих фарбах* [7, т. 8, с. 598]; *рожеві мрії* [7, т. 4, с. 817]). Для позначення відтінків рожевого в англійській мові існують слова *rose* (червоніший відтінок) і *pink* (маргаритковий). Традиційно у словниках англійської мови вміщують інформацію, яка засвідчує наявність переносних значень у прикметника **pink**: **8.** (Colours) of the colour pink. **9.** (Government, Politics &

Diplomacy) *Brit left-wing*. **10.** (Government, Politics & Diplomacy) *a.* sympathetic to or influenced by Communism; *b.* leftist or radical, esp half-heartedly. **11.** of or relating to homosexuals or homosexuality: the pink vote. **12.** (Hunting) (of a huntsman's coat) scarlet or red [11]. Звернімося до аналізу корпусних даних. Матеріал, вилучений із підкорпусу української мови [5] (цей корпус містить 54 028 815 слів), засвідчує той факт, що *рожевий* (загалом зафіксовано 271 входження, після зняття омонімії – 263) у прямому значенні (246 уживань) сполучається зі словами, належними до низки концептосфер, як-от: *артефакт* (64): плаття (6), варення (3), вино (3) тощо; *довкілля чи елемент довкілля* (45): світ (11), море (2), камінь (3), небо (3), повітря (2), смуга (3), вечір (3), ранок (3) тощо; *обличчя чи його частина* (38): обличчя (4), личко (4), губи (4), ніс (3), уста (10), щоки (4) тощо; *природне явище* (36): зоря (4), імла (3), промінь (5), світло (6), туман (3) тощо; *флора* (23): квіти (9), цвіт (6), квітка (4) тощо; *тіло* (14): тіло (5), пальці (2), живіт (2) тощо; *людина загалом* (9): людина (4) тощо; *колір* (7); *фауна* (5). В англійській мові найчастотнішими є сполуки кольороназви з такими словами (за порядком спадання частотності): *flower, dress, slip, rose, color, face, shirt, house, shade, skin, cheek* [18].

Варто зазначити, що, на мою думку, є суперечливим категоричне віднесення сполук, як-от *рожевий вечір*, до таких, у яких *рожевий* ужито в переносному значенні, оскільки в низці контекстів слово передає реальне «колірне» значення. Із корпусу вилучено 17 переносних уживань: вікно в майбуття (1), димок (1), життя (1), надії (4), настрої (1), перспектива (1), світ (1), сон (1), спокій (1), сьогодні (1), туман (3), хаос (1). Точками перетину переліків є: *світ (Світ мені став таким милим і рожевим...* (Микола Хвильовий), *туман (Оверко чистий сангвінік і на все накладається осліп, наче перед червоними очима вічно висить у нього рожевий туман...* (М. Коцюбинський); *У рожевому тумані мрії вимальовувалась власна постать в ореолі слави...* (О. Бердник); *На жаль, ті чудовні тюльпанові дерева, ті магнолії і сакури давно повсихали, залишившись рожевим туманом у її спогадах про дитинство* (Г. Тарасюк); *димок (...все воно світиться крізь рожевий димок моєї безтурботної епікурейської уяви* (Микола Хвильовий)). Однак корпус не містить текстів, у яких би було представлено ФО *дивитися крізь рожеві окуляри*, сполук *рожеві плани, рожева(і) мрія(і), рожеві марення, рожеві ілюзії*. Зіставмо також результати, здобуті за допомогою пошукової системи Google (27.03.2014). Представлено дані для словосполук із компонентом *рожевий* у прямому й переносному значенні: *мрія (204), мрії (355) (559); сон (145), сні (185) (330)* (грубим шрифтом позначено компоненти словосполук, наявні в гаслах або ілюстративному матеріалі СУМ-11); дим (248); туман (233); світ (215); *надія (21), надії (120) (141)*; ілюзія (12), ілюзії (105) (127); перспектива (13), перспективи (95) (108); *настрій (58); плани (53)*; життя (43); марення (22); спокій (8); *дороги (2); сміх (2)*; сьогодні (1); хаос (1). З аналізу випливає, що словникові матеріали, на жаль, не містять хоча б в ілюстративному матеріалі найчастотніших сполук, натомість наведено приклади індивідуально-авторських уживань. Атрибут *рожевий* в українській мові символізує щось *ідеалізоване* й метафоризується в низці термінів, які представлені в словникових матеріалах (*окуляри, мрії, надії, плани, настрої*) (пор. англ. *rose-coloured glasses* (British & Australian) also *rose-colored glasses/rose-coloured spectacles* (American & Australian/British) [10]), а й у таких, що не представлені навіть в ілюстративній частині словників (*марення, ілюзія* та їхніх контекстних синонімів *туман, дим, сон*). Кольороназва *рожевий* у різноманітних сполуках транслює значення ілюзорності, неможливості: укр. *захотіти рожевого слоника* ‘забажати неможливого’ [8, с. 217]; *«Аліні ж не примарилися рожеві слоники чи принц на білому коні»* (Д. Корній) – англ. *seeing pink elephants and seeing pink spiders; seeing snakes* [14].

Інколи кольороназва набуває символіки політичної належності: *«Переслідування владою учасників руху позбавили багатьох з них досить швидко “рожевого оптимізму”* (В’ячеслав Чорновіл), *тим самим завершуючи їхній перехід на радикальніші позиції»* (А. Русначенко). Таку символіку українська мова, ймовірно, запозичила з англійської, у якій навіть наявний дериват *pinko* ‘симпатик комуністичних та соціалістичних поглядів’. Окрім того, існує об’єднання американських жінок *Code Pink*, яке має антиглобалістську та антивоєнну спрямованість.

Кольору в українській та англійській мовах властива статева й сексуальна символіка (пара *голубий – рожевий*). Однак, як стверджує Джо Б. Паолетті, в американській культурі гендерні асоціації порівняно нові: до початку ХХ ст. немовлят у США вбирали в одяг білого кольору, від року до шести – у кольоровий одяг без орієнтації на стать, а з початку ХХ ст. американська дитяча мода стає все більш гендерно маркованою [6]. Аналізований колір набув символічного значення жіночої статі,

усього, що стосується жінок (за стереотипними уявленнями про жінку)), нетрадиційної сексуальної орієнтації (у цьому разі він входить до контекстної опозиції *голубий – рожевий*): «Тим часом у Європі від серцево-судинних захворювань щорічно помирають 4,3 млн осіб, з них 242 тис. – в Італії, і цей показник стає все більш **“рожевим”**...» (Корреспондент.net : Журнал); англ. *pink-collar* (American) [10]. «Ті суб'єкти / Мають ще й коханок – / Трансвеститок чи **“рожевих”**, / Чи то лесбіянок!» (П. Глазовий) – англ. *the pink pound* (British) also *the pink dollar* (American) [10]. Словосполука **рожевий роман** набула статусу термінологічної (калька з франц. «roman rose») (поряд із *любовний, жіночий роман*): «До того ж **“рожеві”** романи – це таке читиво, що не потребує ані багатства мови, ані стилю, ані бодай якоїсь там психологізації» (В. Чемерис). Однак в англійській мові цей жанр називають *romance, love-story, popular romantic fiction*.

Через гендерно марковану символіку кольору, він став символом **інфантильності, інфантильної глупоти та гламурності**: укр. «Чомусь надто часто такі красуні бувають або погордливі й холодні, як довершені мармурові статуї, або ж по зав'язку повні **рожевої глупоти**» (М. Дашків); «Коханий, я собі ноутбук купила **рожевий**. – А яка пам'ять, який процесор? – Коханий, кажу ж тобі – **рожевий**» (ІМ); укр. «А мій Кузя учора виканючив **рожевий бант** на шию і тепер претендує на звання **“Найгламурніший кіт Києва”**» (День, 14.03.09). В. Коллер зазначає, що багато позитивних асоціацій із *рожевим* може легко перейти до негативних асоціацій, таких як наївність і дурість, за даними пілотного опитування, асоціації з *рожевим* зраджують тенденцію до негативних ціннісних суджень ('too sweet', 'false femininity') [13].

Результати асоціативних експериментів засвідчують значущість прецедентних феноменів у формуванні мовної картини світу. На жаль, в УАС не подано стимулу *рожевий*, однак реакцію *рожевий* отримано на низку стимулів: мрія; свиня → *рожева* 3; 2/6; дерево → *рожеве* 1; мріяти → *рожеве* скло 1; язик → *рожевий* 3; кохання; мрія; мріяти; помаранчевий; ранковий; ранок; розвиднятися; світати; червоний → *рожевий* 1; 10/12; мрія → *рожевий туман* 1; одружитися → *рожеві горизонти* 1; уявити → *рожеві окуляри* 1 [3, т. 2. с. 353]. В англійській мові, за даними ЕАТ [16], найчастотнішими є такі реакції на стимул *pink* (загалом отримано 98 реакцій): red 13; blue 7; colour 6; elephant 6; white 6; floyd 5; flower 4; gin 3; ribbon 3; skin 3; baby 2; black 2; flesh 2; green 2; icing 2; rose 2; roses 2; skirt 2 та ін.; [16]; на стимул *rose* (загалом отримано 100 реакцій): flower 16; garden 11; petal 9; red 8; tree 7; bud 6; thorn 4; hip 3; beautiful 2; bush 2; Mary 2; window 2 та ін. [16]. Зауважимо, що на стимул *floyd* найчастотнішою є реакція *pink* (48) [16], а група «Red Hot Chili Peppers» випустила альбом «Pink as Floyd».

Прототипними референтами *рожевого* в досліджуваних лінгвокультурах, за аналізом порівнянь, є концепти належні до таких концептосфер: **фітонім** (укр. *рожевий, як майська роза (маків цвіт; пелюстка; троянда* [2]; – англ. *pink and sweet as a magnolia; pink as blush roses; pink as wild roses* [15]; *pink as a fuchsia* [9]; *pink as new blush roses* [12]; *pink as a grapefruit* [12]; **зоонім, частина тіла тварини** (укр. *рожевий як маленьке порося (молоде поросятко); рожеві, як фламінго (крило фламінго)* [2]; англ. *pink as the parakeet* [9]; *pink as a kitten's tongue* [12]; *pink as a cartoon piggy* [12]; **людина, частини тіла людини** (укр. *рожевий, як дитяче личко (діти; пальці; пальчики немовляти; сідниці* [2]; *рожева, як немовля* (М. та С. Дяченки); *рожева, як дитя* (В. Лісняк) – англ. *pink as a new baby*); *pink as an infant's skin* [15]; *pink as a newborn* [12]; *pink as an infant's* [9]; *pink as a child's* [9]; **фізіологічний стан** (*рожева, як сні Барбі* (ІМ); *рожева, як сон вина* (І. Павлюк)); **речовини та артефакти** (укр. *рожевий, як купюра в п'ятсот євро (мушля на споді)* [2]; *рожева, як повітряна кулька* (ІМ)) – англ. *pink as girls' first lipsticks; pink as strawberry ice cream* [15]; *still and pink as a porcelain* [9]; *pink as a lobster* [9]; *pink as a boiled prawn* [9]; *pink as a very good ham* [9]; *pink as salmon meat* [12]; *pink as bubble-gum* [12]; **період часу, атмосферне явище** (укр. *рожевий, як юність* (див. 2)); **рожевий, як молозиво** (ІМ)); **небесне тіло** (*рожевий, як сонце вранці або ввечері, коли сходить або сідає* (ІМ)).

Профілювання понять чи, за іншою термінологією, моделювання концептів на матеріалі великих масивів даних частково змінює наші уявлення про специфіку функціонування того чи того слова, його значущість у мовно-культурному просторі, оскільки певною мірою «нейтралізує» особистий мовний досвід дослідника. Аналіз, здійснений на корпусі текстів, переконує в тому, що в ілюстративну частину словникових дефініцій насамперед належить подавати найчастотніші сполуки певного слова, а винятки робити для таких індивідуально-авторських висловів, які стали частиною культур-

ного коду тієї чи тієї мовної спільноти. Зіставний аналіз кольороназв укр. *рожевий* та англ. *pink* засвідчив значні відмінності в словникових описах згаданих прикметників. Однак відсутність окремих компонентів у словниковій дефініції в СУМ-11 може бути пояснена часовими межами створення словника. Результати корпусного аналізу дадуть змогу чіткіше розмежувати, зокрема, прямі й переносні вживання кольороназв. Наявні традиційні «паперові» словники засвідчують несистемність фіксації значень слова *рожевий* і сполук з ним, зокрема в українській мові. Компенсують «відставання» традиційного словникарства (як-от: нефіксацію нових значень слів і словосполук) електронні словники та енциклопедії, зокрема Вікіпедія, наводячи лінгвокультурологічні коментарі, яких нема в тлумачних словниках. Зіставними в досліджуваних мовах є переліки слів, із якими типово сполучаються кольороназви. Однак порівняно з англійською лінгвостільнотою для носіїв української мови більш значущою є символіка рожевого як позначника «ілюзорних мрій». Натомість значно менше в українських текстах використовується «політична» символіка рожевого. Збіг символіки досліджених кольороназв простежуємо у сфері гендеру та сексуальності. На жаль, на сьогодні ми не маємо даних для коректного аналізу асоціативних реакцій носіїв української та англійської мов. Проте навіть наявні дані свідчать про зіставність асоціативних реакцій носіїв української й англійської мов на відповідний стимул. Аналогічно практично збігаються списки прототипних референтів згаданих кольороназв.

Джерела та література

1. Гусев В. Д. Алгоритм выявления устойчивых словосочетаний с учетом их вариативности (морфологической и комбинаторной) [Электронный ресурс] / В. Д. Гусев, Н. В. Саломатина. – Режим доступа : http://www.dialog-21.ru/archive/2004/salomatina.htm#_ftn1
2. Левченко О. Українсько-російсько-білорусько-болгарсько-польський словник порівнянь / Олена Левченко. – Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2011. – 748 с.
3. Национальный корпус русского языка [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://ruscorpora.ru/search-para-uk.html>
4. Мартінек С. В. Український асоціативний словник : [у 2-х т.] / С. В. Мартінек. – Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2007. – Т. 1. – 344 с. ; Т. 2. – 468 с.
5. Матисон Д. Медиа-дискурс. Анализ медиа-текстов / Д. Матисон. – Харьков : Изд-во «Гуманит. центр», 2013. – 264 с.
6. Паолетти Джо Б. Настоящие парни носят розовое! [Электронный ресурс] / Джо Б. Паолетти // Теория моды. – 2011–2012. – № 22. – Режим доступа : <http://www.intelros.ru/readroom/teoriya-mody/22-2011-2012/16192-nastoyaschie-parni-nosyat-rozovoe.html>
7. Словник української мови : в 11 т. – К. : Наук. думка, 1970–1980.
8. Ужченко В. Фразеологічний словник східнословобанських і степових говірок Донбасу / В. Ужченко, Д. Ужченко. – Луганськ : Альма-матер, 2002. – 262 с.
9. British National Corpus [Electronic resource]. – Mode of access : <http://www.natcorp.ox.ac.uk/>
10. Cambridge Idioms Dictionary, 2nd ed. Copyright © Cambridge University Press 2006// The online dictionary, encyclopedia and thesaurus. The free dictionary by Farlex [Electronic resource]. – Mode of access : <http://www.thefreedictionary.com>
11. Collins English Dictionary – Complete and Unabridged © HarperCollins Publishers 1991, 1994, 1998, 2000, 2003 // The online dictionary, encyclopedia and thesaurus. The free dictionary by Farlex [Electronic resource]. – Mode of access : <http://www.thefreedictionary.com/>
12. Corpus of Contemporary American English [Electronic resource]. – Mode of access : <http://corpus.byu.edu/coca>
13. Koller V. Not just a colour': pink as a gender and sexuality marker in visual communication / Veronica Koller // Visual Communication. – 2008. – № 7. – С. 395–423.
14. McGraw-Hill Dictionary of American Idioms and Phrasal Verbs. © 2002 by The McGraw-Hill Companies, Inc [Electronic resource] // The online dictionary, encyclopedia and thesaurus. The free dictionary by Farlex. – Mode of access : <http://www.thefreedictionary.com/>
15. Similes Dictionary, 1st Edition. © 1988 The Gale Group, Inc. [Electronic resource] // The online dictionary, encyclopedia and thesaurus. The free dictionary by Farlex. – Mode of access : <http://www.thefreedictionary.com>
16. The Edinburgh Associative Thesaurus [Electronic resource]. – Mode of access : <http://www.eat.rl.ac.uk>
17. Tokarski R. Semantyka barw we współczesnej polszczyźnie / R. Tokarski. – Lublin : UMCS, 2004. – 212 s.
18. WORD AND PHRASE.INFO [Electronic resource]. – Mode of access : <http://www.wordandphrase.info/frequencyList.asp>

Левченко Елена. Специфика сочетаний с компонентом *розовый* (на материале украинского и английского языков). В статье исследуется происхождение, референция и развитие значения ряда сочетаний,

содержащих цветообозначения укр. розовый и англ. pink. Предпринята попытка выявить типичную сочетаемость цветообозначения розовый на материале корпусных данных. Уделено внимание символике указанного цветообозначения в языково-культурном пространстве, проанализированы межъязыковые параллели и культурные влияния. К анализу также привлечены данные ассоциативных экспериментов. Выявлены прототипные референты розового в исследуемых языках. Сделан вывод о том, что имеющиеся традиционные «бумажные» словари свидетельствуют о несистемности фиксации значений слова розовый и сочетаний с ним; компенсируют «отставание» традиционной лексикографии (например: нефиксацию новых значений слов и слово-сочетаний) электронные словари и энциклопедии, в частности Википедия, включая лингвокультурологические комментарии, отсутствующие в толковых словарях.

Ключевые слова: цветообозначение, символ, устойчивое словосочетание, фразеологическая единица, концептосфера.

Levchenko Olena. Specific Features of Word-combinations Containing the Component «Pink» (Based on Ukrainian and English). The article studies the origin, reference, and development of the meaning of a number of word-combinations containing English and Ukrainian colour names «pink» and «рожевий» (Ukrainian word for «pink») correspondingly. In this study we made an attempt to identify the typical valency of the Ukrainian colour name «рожевий» based on the corpus data. In total, the attention was paid to the symbolism of the noted colour name in the linguistic and cultural space, cross-language parallels and cultural influences were analysed. The analysis also involved data of the associative experiments. Prototype referents of the indicated colour name in the studied languages were discovered. The conclusion was made that the available traditional hard-copy dictionaries do not provide for systemic registration of the meanings of the word «рожевий» and compounds consisting it, while electronic dictionaries and encyclopedias, including Wikipedia, compensate for this disadvantage (for ex. non-registration of new word meanings or new combinations of words), providing for linguistic and cultural commentary missing from monolingual dictionaries.

Key words: colour name, symbol, collocation, phraseological unit, concept sphere of concept.

Стаття надійшла до редколегії
04.04.2014 р.

УДК 811.111/134.2'362

Наталія Леміш

Комунікативно-прагматичні характеристики каузального комплексу в англійській та іспанській мовах: зіставний аспект

У статті наведено комунікативно-прагматичні характеристики каузального комплексу в англійській та іспанській мовах у зіставному аспекті. Мікроструктури причина–наслідок, підстава–висновок, умова–наслідок, мета–засіб, допуст–наслідок описані з позицій теорії мовленнєвих актів і теорії релевантності. Комунікативно-прагматичні характеристики репрезентовано через комунікативну інтенцію адресанта, стратегії та тактики, що реалізуються в мовленнєвих актах репрезентативів і директивів, оптимальну релевантність висловлення та прагматичну пресупозицію. Особливу увагу приділено варіативності актуального членування каузальних мікроструктур і лінгвальним засобам їх реалізації в мовленнєвих актах.

Ключові слова: каузальний комплекс, комунікативна інтенція, репрезентативи, директиви, оптимальна релевантність, прагматична пресупозиція.

Постановка наукової проблеми та її значення. Антропоцентрична лінгвістика постулює вивчення мови у зв'язку з людиною, її мисленням і комунікативною діяльністю (Н. Д. Арутюнова, С. Г. Воркачев, Т. А. ван Дейк, С. П. Денисова, Г. Г. Почепцов, О. О. Селіванова, Р. О. Христіанінова, ін.). До того ж, регулювання поведінки людини в суспільстві, здійснюючися через мовне / мовленнєве спілкування, невід'ємно пов'язано з передачею різних ідей, думок, волевиявлень тощо. Мовець не просто кодує/декодує інформацію, він прагне певним чином вплинути на іншу людину, висловлюючи своє ставлення до повідомлення. З огляду на це дослідження, виконувані в комунікативно-прагматичному аспекті, **актуальні**.

© Леміш Н., 2014